

**MESURES DE GOVERN
PER A LA PROMOCIÓ DEL MODERNISME**

Gener de 2000

OPORTUNITAT DE LES MESURES

El Modernisme és el corrent artístic que protagonitza l'època de canvi de segle XIX al XX a Catalunya, al País Valencià i a les Illes Balears, amb la ciutat de Barcelona al capdavant, i que és present en totes les disciplines artístiques, però en especial a les arts aplicades i molt significativament en l'arquitectura.

El Modernisme es va caracteritzar per una voluntat d'anar més enllà dels cànons acadèmics del moment, alhora que recuperava estils característics del país en les seves successives èpoques històriques (Romànic, Gòtic, Mossàrab, Renaixement...), reinterpretant-los i combinant-los amb una òptica moderna. La recuperació d'aquests estils va significar un esforç important en la recuperació dels mètodes i professions de les diverses artesanies tradicionals (ferro forjat, ceràmica, ebenisteria, vitralls, etc.).

Per altra banda, els mestres del Modernisme també van maldar per incorporar en les seves obres totes les innovacions tecnològiques de l'època, tant pel que feia a nous materials i tècniques, com pel que feia a nous conceptes socials i de civilització urbana. Les obres arquitectòniques modernistes van ser projectades tenint en compte els avenços en els camps de la salut i la higiene (aigua corrent i desaigües, llum natural, ventilació, etc.) i quant a la qualitat de vida i confort (llum elèctrica, gas ciutat, ascensors...), que van significar una autèntica revolució en la vida quotidiana dels ciutadans.

El moviment modernista, liderat indiscutidament per Barcelona, es va significar també per ser un moviment que va treballar per impulsar de manera desacomplexada la identitat catalana i l'orgull de pertànyer a una nació amb profundes arrels històriques pròpies. En aquest sentit, les manifestacions artístiques del Modernisme van significar una recuperació dels símbols, les tradicions, el folclore popular, la història i la llengua pròpies dels països catalans.

Tot i que durant unes dècades les obres modernistes van ser poc valorades i en molts casos oblidades o destruïdes, durant la segona meitat del segle XX es produeix un reviscolament de l'interès per aquest moviment, que s'accentua especialment a partir de l'exposició Homenatge a Barcelona organitzada conjuntament per la Tate Gallery i l'Ajuntament de Barcelona. En la segona meitat de segle XX, doncs, es comença a impulsar, des de les institucions en molts casos però també des de l'iniciativa privada, la rehabilitació i conservació del patrimoni modernista.

La percepció popular del Modernisme de Barcelona ha crescut en importància fins el punt que alguns monuments modernistes destacats han esdevingut, per sí mateixos, emblemes representatius de la ciutat i motiu d'orgull dels ciutadans. En els darrers anys, els esforços per a la recuperació del Modernisme han estat liderats per l'Ajuntament de Barcelona, mitjançant l'Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida, amb la Campanya *Barcelona posa't guapa* i després amb la Ruta del Modernisme de Barcelona, que és una aposta per la promoció del Modernisme com a riquesa patrimonial original i específica de la ciutat i del nostre país.

La Ruta del Modernisme es significa per la implicació i el protagonisme compartit de tots els agents socials, públics i privats relacionats amb el Modernisme de Barcelona, en un Consell d'Honor que avalua i aprova de manera col·legiada totes les iniciatives relacionades amb la Ruta. Aquesta implicació, per altra banda, també es caracteritza per la concreció d'acords de patrocini privat o mixte en actuacions significades de rehabilitació i recuperació del patrimoni modernista o en l'assumpció dels costos de gestió i promoció de la pròpia Ruta.

Després de tres anys de funcionament, la Ruta del Modernisme de Barcelona es troba consolidada com una de les ofertes culturals i turístiques més interessants de la ciutat, amb més de 30.000 usuaris anuals, la qual cosa suposa prop d'un quart de milió d'entrades a monuments visitables.

Considerant que l'èxit de la Ruta del Modernisme de Barcelona assenyalava que el camí recorregut fins ara és correcte, és el moment de realitzar un nou pas qualitatiu en la promoció del Modernisme, que reforci al paper de lideratge que la ciutat de Barcelona ha anat adquirint en els darrers anys, i que li correspon pel protagonisme que ja va tenir en la mateixa època modernista.

Aquesta nova fase s'ha de desenvolupar en dos línies complementàries i simultànies. Per una banda, la creació i consolidació d'una Xarxa Nacional del Modernisme en l'àmbit geogràfic en què estrictament es pot parlar de Modernisme, com a corrent artístic sorgit d'un àmbit cultural comú. Per l'altra, impulsar i articular una gran Ruta Europea del Modernisme, inspirada en el model de la Ruta de Barcelona, que englobi el patrimoni corresponent a moviments artístics i culturals que, malgrat rebir denominacions diferents, per coetaneïtat i coincidència en els valors que els inspiraven poden ser considerats equiparables al Modernisme.

Aquestes iniciatives de l'Ajuntament de Barcelona, la Xarxa Nacional del Modernisme i la Ruta Europea del Modernisme, sorgides a partir de l'Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida i que seran impulsades i realitzades amb estreta col·laboració i participació de l'Institut de Cultura de Barcelona, així com d'altres àrees municipals, es concreten en les següents mesures.

MESURES PROPOSADES

1) Xarxa Nacional del Modernisme

L'èxit de la Ruta de Barcelona ha despertat l'interés d'altres municipis, que han volgut inspirar-se en l'experiència de Barcelona per tal de bastir iniciatives semblants per promocionar el seu propi patrimoni modernista.

Actualment, amb més d'una dotzena de convenis bilaterals de col·laboració signats amb ajuntaments i institucions d'arreu del país, es pot parlar ja d'un embrió de xarxa del Modernisme que cal fomentar des de Barcelona en el seu paper natural de capital del país.

1. a.) Continuar i reforçar la política duta a terme fins ara de signatura entre Barcelona i altres municipis de convenis bilaterals de col·laboració en la protecció i promoció del patrimoni modernista.

1. b.) Aquesta iniciativa ha de portar, en un període de tres anys, a constituir una Xarxa Nacional del Modernisme en el que participin diversos municipis i institucions, en el territori dels quals es trobin monuments modernistes destacables.

1. c.) La Xarxa Nacional del Modernisme s'articularà amb la mateixa filosofia amb què ha funcionat la Ruta del Modernisme de Barcelona, és a dir: implicació colegiada de tots els agents públics i privats en un Consell d'Honor, autonomia i corresponsabilitat d'aquests agents, i finançament a base de patrocini privat o mixte de les activitats de la Xarxa. La seu del Consell d'Honor de la Xarxa serà el Centre del Modernisme de Barcelona, a la Casa Amatller del Passeig de Gràcia.

1. d.) La ciutat de Barcelona assumeix que el seu paper de lideratge d'aquesta Xarxa implica un esforç de solidaritat envers altres municipis amb menys capacitat pressupostària.

Per aquesta raó l'Ajuntament de Barcelona es compromet a realitzar les actuacions necessàries per a la justa difusió i promoció de la Xarxa del Modernisme entre la ciutadania del país. S'inclouran en aquestes actuacions tant edicions de material en suport informàtic, magnètic o de paper com l'organització d'esdeveniments institucionals i populars.

1. e.) L'Ajuntament de Barcelona impulsarà la iniciativa de dedicar a un personatge destacat del Modernisme cadascun dels tres anys següents. Aquesta iniciativa ha començat ja amb la declaració de l'Any Domènech i Montaner el 2000, i serà seguit de l'Any Puig i

Cadafalch el 2001 i de l'Any Gaudí, que ja ha estat anunciat per l'Alcalde de la ciutat per al 2002.

Per a la coordinació i organització general de cadascun d'aquests anys commemoratius es designarà com a comissari una persona de prestigi i experiència reconeguts, i que serà nomenat per l'alcalde de Barcelona.

A més de les activitats culturals, acadèmiques i de tot caire que cadascun d'aquests anys comporti, l'Ajuntament organitzarà per a cada any una Ruta específica dedicada a la personalitat homenatjada.

1. f.) A més de les celebracions anuals dedicades als autors del Modernisme, Barcelona promocionarà també sense periodicitat fixada i en dates senyalades la commemoració de monuments modernistes i d'institucions importants que hi són estretament relacionades.

Aquesta línia de commemoracions s'iniciarà l'any 2001 amb la commemoració dels 600 anys de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, pedra angular de la medicina i la sanitat a Barcelona des de l'edat mitjana, així com dels 100 anys de la construcció del nou edifici de l'Hospital, obra de Lluís Domènech i Montaner.

La reubicació del patrimoni del Museu d'Art Modern al Palau Nacional de Montjuïc, seu central del Museu Nacional d'Art de Catalunya, prevista per a l'any 2003, tindrà com a característica significada la dedicació a l'art modernista d'un espai d'especial rellevància, amb els esdeveniments culturals adients per a la celebració d'aquest fet.

1. g.) L'Ajuntament organitzarà també actes de caràcter expositiu i congressual que contribueixin a donar relleu a les personalitats i institucions homenatjades.

1. h.) L'Ajuntament de Barcelona vetllarà per tal que les obres del Modernisme rebin el màxim reconeixement oficial com a patrimoni cultural d'interés nacional i de la humanitat.

2) Ruta Europea del Modernisme

Des de 1997, l'Ajuntament de Barcelona, mitjançant l'Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida, ha anat establint contactes amb d'altres ciutats europees i d'arreu del món que s'han interessat per l'experiència de la Ruta del Modernisme de Barcelona en la seva doble vessant d'oferta cultural i turística i d'eina per a estimular la rehabilitació i conservació del patrimoni arquitectònic.

Moltes d'aquestes ciutats compten amb un important patrimoni monumental d'estils que poden ser considerats homologables al Modernisme, en tant que a tota Europa expliquen socialment, cultural i arquitectònicament el trànsit del segle XIX al segle XX, tot i que reben altres denominacions: Art Nouveau, Modern Art, Jugendstil, Sezessionstil, Liberty, Ale Stil, etc. És per això que entre Barcelona i aquestes ciutats -i amb la participació entusiasta des dels inicis de la Diputació de Barcelona, Reus i Terrassa- va sorgir la idea d'organitzar una Ruta Europea del Modernisme amb el suport de la Unió Europea. Aquest suport ja ha estat explicat amb la selecció com a Programa Cultura 2000 del projecte de Xarxa d'Art Nouveau, essent una de les seves activitats una Ruta Europea del Modernisme organitzada des de Barcelona.

Aquesta Ruta parteix del model de la Ruta de Barcelona, amb un esperit cultural-turístic que vol posar a l'abast dels ciutadans de la Comunitat Europea i altres visitants la riquesa del patrimoni modernista comú, i a la qual per a la seva organització es convida a participar tots els agents institucionals i privats implicats en la propietat, ús, protecció o patrocini del patrimoni modernista. Així mateix, és voluntat dels impulsors del projecte que el patrocini privat cobreixi gran part de les despeses d'organització i promoció.

Cada ciutat es responsabilitzarà de manera autònoma d'organitzar la seva pròpia infraestructura pel seu recorregut urbà, decidint quins elements inclou dins la Ruta i quins seran o no visitables. Amb tot, el paper de Barcelona com a impulsora principal del projecte implica un esforç important d'entrada, i que en els propers tres anys inclou les següents mesures:

2. a.) Convocatòria i reunió a Barcelona durant el primer semestre del 2000 del primer Consell d'Honor, màxim òrgan de decisió de la Ruta Europea, format per representants de cada municipi adherit.

A més de la constitució oficial i signatura de convenis de col·laboració, els membres del Consell d'Honor aprovaran els estatuts de funcionament, així com els monuments que conformin el nucli inicial de la Ruta Europea. També estudiaran les sol·licituds

d'altres candidatures de nous membres que desitgin incorporar-se en ampliacions posteriors.

2. b.) Constitució al Centre del Modernisme de Barcelona, a la Casa Amatller del Passeig de Gràcia, de la seu permanent de la Ruta Europea del Modernisme i de la secretaria del Consell, sense que això obsti a que es formalitzin altres subseus.

2. c.) Elaboració, dels símbols identificadors i els elements de difusió (pòsters, díptics, etc.), així com del Carnet de Ruta. El Carnet serà el passí que permetrà als ciutadans recórrer qualsevol punt de la Ruta durant un període d'un any, accedint als monuments visitables amb un 50 % de descompte.

2. d.) Preparació i edició d'una Guia global de la Ruta Europea en diversos idiomes, que ofereixi informació resumida del patrimoni de cada ciutat, i que serà entregada gratuïtament a tots els visitants que adquireixin el tiquet de la Ruta de Barcelona.

2. e.) Organització d'una exposició sobre el Modernisme a Europa, per a la qual es designarà un comissari, i que serà instal·lada al Centre del Modernisme de Barcelona en ocasió de la seva inauguració oficial. Aquesta exposició tindrà després un caràcter itinerant, racalant successivament en cadascuna de les ciutats membres de la Ruta Europea.

2. f.) Els Anys declarats de commemoració de personalitats o monuments modernistes -tal com s'estableix en la mesura 1e i 1f- tindran la consideració d'activitats de la Ruta Europea, i com a tals rebran la màxima difusió i promoció per tot el continent mitjançant la infraestructura i logística de la Ruta Europea.

Es convidarà a les ciutats membres de la Ruta Europea a que, a partir de l'any 2003, prenguin el relleu en la declaració d'Anys commemoratius coincidint amb dates assenyalades de personatges destacats del seu propi patrimoni modernista.

2. g.) La Ruta Europea del Modernisme participarà en les activitats del Forum Universal de les Cultures 2004, com a aportació d'un exemple de diàleg entre cultures, i de foment del coneixement mutu de la diversitat a partir de la valoració i promoció de les identitats pròpies.

2. h.) Totes aquestes mesures es portaran a terme amb l'objectiu de que, passats tres anys, la Ruta Europea del Modernisme sigui una organització municipal internacional consolidada i de funcionament normalitzat, i amb capacitat d'autofinançar-se..

2. i.) El desenvolupament natural de la Ruta Europea del Modernisme ha de conduir a la seva ampliació a d'altres ciutats, que tot i que geogràficament no formen part d'Europa, han estat lligades

culturalment al desenvolupament dels moviments modernistes en el seu territori, com ara Chicago, La Havana, Rosario o Buenos Aires.

Po. l. l. l.

3er Tinent d'Alcalde